

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva Dravske banovine

„OBRTNI VESTNIK“

izhaja tedensko in sicer vsak
petek ter stane:

celoletno Din 40—
polletno Din 20—
posamezna številka . . Din 1—

Glasilo „Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani“, „Splošne zveze obrtnih
zadrug v Mariboru“ in obrtnih društev Dravske banovine.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XIV. letnik.

V LJUBLJANI, dne 1. januarja 1931.

Štev. 1.

Josip Rebek, načelnik Zveze
obrnih zadrug v Ljubljani

Ob novem letu

Zaključujemo naše delo v prošlem letu 1930.

Ko gredo naši pogledi nazaj na delo, ki smo ga opravili pa tudi na delo, ki ga nismo opravili, ter se vprašujemo, ali smo in ali smemo biti zadovoljni, je odgovor jako različen. V enem smo si pač vsi obrtniki Dravske banovine edini: Prošlo leto je bilo za nas trda preizkušnja; mnogokateri je pod nezadržim pritiskom težkega bremena gospodarske krize in javnih davatev klecnil, mnoge je tudi podrla. Tožbe in tarnanje na vseh straneh!

Toda, tovariši, če hočemo prestati ognjeni krst preizkušnje, ki je prišla na nas, nam tožbe in tarnanje ne bo pomagalo prav nič. Uprimo hladno pogled nazaj in premerimo daljo bodočega leta pred seboj, pa kot žilavi in trezni možje kakor se spodobi obrtniku, napnimo svoje živce in mišice. Zmaga je vedno le onega, ki dalje vztraja. Obrtnik pa je bil v gospodarstvu in povsod vedno vzor delavnosti, žilavosti in vztrajnosti.

Pogled nazaj nam pove, da je trpel prošlo leto obrtnik osobito na slabi zaposlitvi. Če ni dela, ni zaslužka. To velja osobito za oblačilne stroke, ki so se vrhu tega morale boriti še z nelegalno konkurenco, kakor nekatere druge obrtne skupine. Težek je bil položaj kovaškega, ključavničarskega in kleparskega obrtnika, sedlarja, tapetnika itd.

Denarja je bilo povsod v izobilju, toda pogoji za kredit tako težki, posebno za malega obrtnika, ki živi od ročnega dela, da je obrtnik trpel pomanjkanje kapitala za obratna sredstva in nabavo surovin. Obrtništvo je težko pogrešalo podružnico Obrtne banke v Ljubljani.

Davčna obremenitev je šla v mnogih strokah preko one mere, ki jo obrtnik še zmaga. Temu se pridružujejo še socialne in druge javne dajatve, ki nam ne puste več dihati.

Carinska zaščita domačih obrtniških izdelkov, vprašanje državnih licitacij in samoupravnih nabav in obrtnopravna reciprociteta, ki odpira tujemu blagu, kapitalu in delovnim močem vrata v našo deželo preveč v škodo domačega dela in proizvodnje, je stvar, ki v prošlem letu še vedno ni bila urejena tako, kakor bi bilo treba, da bi obrtnik mogel uspevati in se razvijati.

Zavarovanje obrtnika je še vedno odprto vprašanje, ki globoko zaseka v naše obrtno življenje in bitje. Obrtniku je treba preskrbeti, da dobi pomoč v bolezni in nezgodi, in da ob onemoglosti in starosti ne bo na cesti ali v sirotišnici.

Le nekaj najvažnejših vprašanj in ran, ki naš obrtniški život bole, sem se dotaknil. Toda na drugi strani lahko zaznamujemo tudi lepe uspehe, četudi so bili odkupljeni z velikim trudom in žrtvami.

Razveseljivo je, da so pokazale naše organizacije v prošlem letu še

posebno živahno delavnost. Naše zadruge se krepijo, naši dve zvezi obrtnih zadrug in zveza obrtnih društev vedno krepkeje utrjujejo svoje pozicije kot braniki pravic in interesov obrtnega stanu. Da nismo imeli teh organizacij, bi bila naša bilanca v mnogem še vse bolj žalostna. Dosegli smo marsikatero omiljenje bremen, ukrenili proti šmarstvu energične akcije, ki so imele vsaj delen uspeh, posrečilo se nam je v zvezi z drugimi činitelji, da smo dosegli ustanovitev podružnice Obrtne banke v Ljubljani, spravili smo kvišku akcijo za obrtniško zavarovanje in krepko podprli delo za obrtno pospeševanje in napredek obrtništva in obrtnega naraščanja. Lahko bi navedel še druge lepe uspehe.

Kakor nas pogled na naše težave in neuspehe v prošlem letu boli in žalosti, tako nas pogled na uspehe in dobro opravljeno delo veseli in nam daje moči, da žilavo vztrajamo v našem boju.

V prihodnjem letu 1931. nas čakajo še težke naloge in trdi boji in mnoga razočaranja. Toda ne klonimo! Navajeni smo borbe, ta nas je prekalila kot jeklo. Naša obrtniška vojska ne sme poznati drugega pota, kakor pot do zmage. Po edinci, razcepljeni bi bili slabotni in bi podlegli. Zato pa se strnimo v bodoče še krepkeje, zbirajmo se okrog naših zadrug in združnih zvez! Dvignimo svojo strokovno usposobljenost in kvaliteto svojega dela; v ponosu na svoj stan stojmo moško in samozavestno. *Trdna fronta združne in zvezne organizacije, živa stanovska zavest, strokovna usposobljenost in trdna, nezlomljiva volja do zmage v težkem gospodarskem in eksistenčnem boju, nas bo dovedla do boljših časov in do lepših uspehov v letu 1931!*

Jakob Zadravec, častni predsednik
Zveze obrtnih društev Dravske
banovine

Davčna vprašanja

V dobi najhujše gospodarske krize je nedvomno potrebno mnogo samozatajevanja, kadar razmotrjamo davčno vprašanje, kadar govorimo o davkih, ki bremene obrtništvo dravske banovine.

Iz bilance za tekoče leto lahko razvidimo, da so bili naši uspehi v borbi za omiljenje davčnih bremen neznatni in da kulminirajo k večjemu v sledečih točkah:

1. v znižanju osnovnega zemljiškega davka od 12 odst. na 10 odst.,
2. v pravilni uvrstitvi pekarske in mesarske obrti v skupino 2. in 2a. s 6 odst. odnosno 8 odst. osnovne pridobnine.
3. v uspehu, da je obrtništvo zastopano v reklamacijskih komisijah po samostojnih obrtnikih.

Jasno je, da sta tako ljubljanska kakor tudi mariborska zveza posvečali prizadevanju po omiljenju davčnih bremen stalno delo in paznjo. Smatram za umestno le pri-

pomniti, da sva po ponovnih pisanih intervencijah s prijateljem Burešem posredovala v Beogradu. Prosila sva predvsem, da se uvede eksistenčni minimum za malo obrtništvo, odnosno da se vsaj črta do polnilni davek do iznosa prvih 10 tisoč dinarjev letnega dohodka. Priznam, da gg. ministrom naša želja ni bila nepoznana, ne čudim pa se tudi, da sva ob razočaranju, ki ga je doživelo ministrstvo glede doznosa pridobnine, dobila zaenkrat negativen odgovor. Ministrstvo je ob sestavi novega zakona o neposrednih davkih z gotovostjo računalo, da bodo za odmero pridobnine ocenjeni dohodki znašali za en obrat povprečno najmanj letnih 10 tisoč. To pričakovanje pa se z daleka ni uresničilo, tako da smo po dosednji statistiki dosegli registrirano povprečno 4500 Din letnih dohodkov iz vseh treh pridobitnih skupin, torej polovico manj, kakor je bilo predvideno. — Vsled tega je samoobsebi razumljivo, da so se tudi dohodki predvideni na 200 milijonov skrčili na 100 milijonov dinarjev, kar pomeni seveda precejšen minus v državni blagajni. Na naji odgovor, da je na ta povprečni dohodek ocenjena že samo obrt v Dravski banovini brez industrije in trgovine, je odgovoril zastopnik ministra, da v drugih pokrajinah žal temu ni tako in nam je naštel par konkretnih primerov napovedi iz beograjske okolice.

Edini up, ki nam ostane za realizacijo naših želj, obstoji v reviziji davka na poslovni promet, ki bode pri pavšalizaciji faz brezdvomno donasal 4 do 5 krat več dohodkov. Ne glede na to, da bode ta davek kolikortoliko razbremenil vsaj nekatere panoge malega obrtništva, se upravičeno nadejamo, da bode ob velikih dohodkih lažje mogoče doseči zaželjeno omiljenje pridobnine, vsaj v toliko, da se bo za do polnilni davek določil davčni minimum.

Če stvarno premočimo današnji položaj, moramo priznati, da se je obrtnikom dravske banovine težko privaditi na visoko pridobnino, ni pa tako pri obrtništvu v drugih banovinah. Slovenski obrtnik je plačal popreje kontingentirano pridobnino, ki praviloma ni presegala 2 odst. dejanskih dohodkov, dohodnine pa je bil večinoma oproščen, medtem ko so bile občinske in srezke doklade zmerne, banovinskih in drugih pa še ni bilo. Nasprotno je bilo obrtništvo v drugih banovinah vsaj s pridobnino tudi preje težje obremenjeno. Plačevalo je 10 odst. ali še višjo pridobnino in znan mi je slučaj na Hrvaškem, kjer je pridobnina z dokladami vred presegala 20 odst. Neumestno bi bilo torej obljubljeni bogsigavedi kaj, ker se bomo v danih razmerah tudi v tem pogledu morali prilagoditi novim prilikam. Ne rečem s tem, da vrzimo puško v koruzo, ne trdim, da smo zadovoljni z davki, poudarjam jasno in glasno, da so davki za danšnje gospodarske prilike previsoki in da je treba nadaljevati prizadevanje za njihovo omiljenje.

Treba pa je, da se poleg tega zavedamo okoliščin, ki povzročajo v veliki meri krivico na visoko obdajevanje in to so, naše srezke, občinske in banovinske doklade. Občine so največkrat tiste, ki često nimajo srca za obrtništvo, ki z različnimi investicijami ponajveč v prid drugim stanovom obremenjujejo obrtništvo. Če pa gre za to, da naj se ukrene kaj v prilog obrtništva, imajo često gluha ušesa. Upotrebite obrtniki svoj vpliv pri občinah v večji meri in ne štedite v tem primeru z opozoritvami in pritožbami na kompetentna oblastva. Skušajte uveljaviti svoj vpliv tudi pri drugih samoupravah, da skrčijo svoj proračun in uveljavijo v gospodarstvu načelo skrajne štednje. Zeleti je, da bi tudi te institucije, katerim ne odrekam zaslug, računale s težko gospodarsko krizo slovenskega ljudstva ter da bi skrčile svoje izdatke na najnujnejše potreščine.

Proti koncu bi Vam rad svetoval še sledeče: V januarju pride čas novih napovedi. Premišljeno in predvidno sestavite te napovedi. V kolikor tega sami ne znate, poverite svoje zaupanje obrtnim društvom. Kot podlaga za sestavo proračuna naj Vam služi predvsem število letnih delovnih dni. To število pomnožite z Vašim dnevnim zaslužkom in zaslužkom Vaših pomočnikov ter Vam ta vsota daje končni letni brutto dohodek. Od tega odštejte, če le mogoče, na podlagi Vaših pravilno vodenih knjig in zapisnikov postavno odbitne stroške, n. pr. najemnino, odnosno najemninsko vrednost v lastni zgradbi, plače pomožnega osebja, obresti dolgov, amortizacijo strojev, faksično plačan davek na poslovni promet, doklade za zbornico, prispevke za zavarovanje nameščencev, premije za zavarovanje zgradbe in obrat ter končno prispevke za nameščence.

Te vsote odštejte od ugotovljenega dohodka ter dobite s tem davku obvezan čisti dohodek.

Predvsem pa Vam svetujem, da držite red v svojih davčnih zadevah. Nabavite si davčne knjižice, zahtevajte predpis v knjižice in shranjujte dokaze plačila, kajti pogosto je nered glavni povod za razburjenja. Če ste prisiljeni, vložite rekurz. Storite pa to utemeljeno, vljudno in pravilno. — Ne umikajte svojih rekurzov, če ste jih vložili. Dobra beseda najde vedno dobro mesto. Zavedati pa se morate tudi, da so potrebe države jako velike, da je vsak državljani dolžan po svojih močeh prispevati, da omogoči državi njene vzvišene naloge za dobrobit in povzdigo naše domovine.

**Pristopajte k
„Obrtniški Samopomoči“
Zveze obrtnih zadrug v
Ljubljani, Beethovnova 10**

Franjo Bureš, načelnik Zveze obrtnih zadrug v Mariboru

Obrtništvo na naši severni meji

Bilo bi zelo nepriporočljivo udajati se pesimističnim mislim, kadar se razgovarjamo o splošnem položaju obrtništva ob severni meji naše države.

Položaj je resen, obupen pa vendar ni in s tega stališča se mora obravnavati in iskati izhod, predno pride še tako daleč, da bi bila pomoč že prekasna.

Že v prvih mesecih lanskega leta smo se prepričali, da ni mogoče pričakovati konjunktura, temveč, da je ravno nasprotno potrebno, praviti se na še slabši položaj kot naravno posledico ogromnih izgub, katere je doživela bivša mariborska oblast. Zdi se neverjetno, da se ravno ti čudovito krasni kraji tapljajo v tako težkem gospodarskem položaju. A vendar je vse tako razumljivo! Vsakovrsten les, ogromne množine vina, to vse leži na razpolago — kupca pa nikjer. Vse obrtništvo pa pričakuje svoje odjemalce ravno iz vrst teh, ki niso mogli svojih produktov prodati in tujkega prometa vzlic naravnim krasotam ni. Tako je ne samo po deželi, tako je tudi v mestu. Maribor preživlja težek položaj, mogoče najtežji, kar jih je kdaj bilo. Tr-

govcev in obrtnikov se je veliko priselilo, zanašajoč se na živahen promet, ki je vladal, dokler so vsi po ujedinenju nanovo ustanovljeni uradi poslovali. Vidimo, da bi bilo veliko bolje, ako Maribor ne bi nikdar imel oblastne samouprave, velikega županstva in vseh drugih uradov, katere je slednjič izgubil; razvijal bi se sicer polagoma, vendar pa brez težkih gospodarskih težav in izgub. Na srečo je ostal v Mariboru dobro upeljeni davčni urad.

Sedaj ob začetku novega leta, ko pregledujemo vse, kar je bilo v prejšnjem letu dobrega ali slabega, vidimo, da je potrebno iskati izhoda iz tega težkega položaja. Naš obrtnik, ki je delaven in žilav in ima večino ali vse svoje premoženje v zalogi svojih izdelkov, ali pa mora odjemalcu kreditirati, rabi *kratkodobna* nizka posojila, ki se *takoj izplačajo*, ne da bi bilo potrebno več tednov čakati na odobritev. Nalogo upeljati take pomožne blagajne, sloneče na skupnem delovanju in pomoči, morajo prevzeti zadruga ali obrtna društva s pomočjo naše novo ustanovljene podružnice Obrtnih banke v Ljubljani, ki s 1. marcem t. l. nastopi svojo živliensko pot.

S tem bo mogoče vsaj nekoliko pomagati našemu marljivemu obrtništvu ob severni meji, ki gleda s skrbjo, kaj mu bo prineslo novo leto.

Obrtništvo in carinska politika.

V obrtniškkih krogih se mnogo krat čuje mišljenje, da carina za obrtništvo ne pride mnogo v poštev. Mnogi obrtnik si misli pri sebi, kar rabim, kupim pri trgovcu, če pa izjemoma kaj naročam v inozemstvu, mi inozemski potnik stavi ponudbo franko ocarinjeno moja delavnica, tako da nimam nobenih sitnosti s carino. Carina je le bolj za industrijo, ki dela v velikem, ki izvažajo, ki se mora boriti z inozemsko konkurenco; za obrtnika je to prekomplikirano. Kaj bi si še s tem lomili glavo in delali skrb, ko imamo drugih dovolj. Bo že industrija — menijo mnogi — skrbela, da se vse prav uredi in da bo tudi za nas obrtnike v redu.

Tako naziranje je zelo pogrešno. Moram pa v naprej ugotoviti, da obstojajo že častne izjeme in da se vedno več obrtnikov že intenzivno zanima za carinska vprašanja. — Drugi ostanejo nekako na pol poti — in če že v prvem momentu ne dosežejo onega, kar bi želeli, izgubijo vero vase in vržejo puško v koruzo.

Naziranje, da se obrtniku, ni treba zanimati za carinska vprašanja, je opravičljivo kvečjemu za onega najmanjšega obrtnika, ki se peča samo s popravili, ni niti več na mestu pri onem obrtniku, ki producira, pa četudi dela samo za krajevne potrebe. Za stremečega obrtnika, ki išče naročil in posla preko mej svoje občine, pa bi bilo tako naziranje zelo neumestno.

Praktična stran carinskih vprašanj leži za obrtnika v tem, da se velik del robe, ki bi jo lahko izdelal domači obrtnik, še vedno naroča v inozemstvu, na škodo zaposlitve domačega obrtništva. Drugo vprašanje, ki ga enako občutno zadeva pa je, da prihaja blago, izdelano v inozemstvu, po takih cenah v državo, da mu je pri mnogih predmetih nemogoče konkurirati, tudi če svoj zaslužek zmanjša na minimum.

In tu se postavlja pred nas velik problem. One stroke, ki so trenutno dobro zaposlene in komaj zmagujejo s svojimi delovnimi močmi in strojnimi napravami prevzeta naročila, se bodo morda v kratkovidni nadi, da jim bo šlo vedno tako dobro, desinteresirale na tem vprašanju — češ, o tem naj razmišljajo oni, ki nimajo dovolj na-

ročil. Toda takih strok je malo in tudi tem se lahko preko noči spremeni položaj. Končno pa je treba skrbeti za zaposlitev naraščajo, ki postaja vedno mnogobrojnejši, za dovoliti naročnika, ki hoče imeti stvar po najnovejši modi in tehniki, sicer naroči v inozemstvu. Vsaj mi ni treba poudarjati, da je pri naših odjemalcih še vedno žal preveč ukoreninjeno naziranje, da je vse, kar je iz inozemstva, boljše in popolnejše kot domače delo. Tu najbolj pomanjkuje nacionalne zavesti. Toda tako naziranje odjemalcev se da le težko in samo s sistematično propagando in vzgojo pobijati.

Če vzamemo za podlago lanske letni uvoz, vidimo, da smo uvozili iz inozemstva sledeče tipične vrste blago, ki bi ga lahko izdelali doma, kakor:

čokolade	163.394 kg	8.084.678 Din
čokol. izdelkov	74.822 »	4.253.281 »
paradiž. konzerv	177.548 »	2.141.545 »
navadnega mila	141.422 »	1.495.085 »
toaletnega mila	90.420 »	3.251.000 »
kreme za obutev	60.761 »	2.047.378 »
perila iz bombaža	26.992 »	5.084.661 »
svilene konfekcije	5.918 »	7.044.810 »
gotov. h vol. oblek	17.720 »	6.743.445 »
opremljenih moških klobukov	81.763 kmd	6.486.058 »
platnen. čevljev	238.600 kg	27.679.214 »
podplatov	303.789 »	15.384.779 »
boks-usnja	57.166 »	10.482.825 »
čevljev iz usnja	150.000 »	44.500.000 »
sodov, čebrov itd.	132.981 »	524.068 »
strgarskih izdel.	61.349 »	1.628.465 »
navadn. pohištva	357.188 »	12.907.022 »
lopat	242.159 »	2.133.530 »
motik	101.576 »	1.050.174 »
sekir	47.526 »	886.718 »
okovja za okna, vrata itd.	450.862 »	6.951.630 »
kotlarskih izdel.	727.590 »	6.696.231 »
ključavnice	441.719 »	9.384.295 »
mlatilnice	3.700.302 »	57.590.227 »

Vsiljuje se nam vprašanje: Kako to? Zakaj vendar, ko imamo surovin dovolj doma, ko imamo dovolj obrtnikov in delavnic, ki bi to lahko izdelali doma?

Obrtnikom, ko kaj takega slišijo, šine najprej v glavo misel: »Zahtevajmo od vlade, da uvoz takega blaga sploh prepereči.« Tako stališče so na primer zavzeli na pram Bat'i čevljarji.

Toda to ne gre tako enostavno, ker tudi mi izvažamo v Italijo, Avstrijo, Nemčijo in na Češko mnoge vrste pridelkov in proizvodov, ki

jih oni sami pridelajo in bi nam lahko na naš ukrep odgovorili s prepovedjo one robe, na katere izvoz smo navezani, kar bi nas lahko mnogo bolj bolelo.

Pa pride drug predlog: »Naj se poviša carina tako, da inozemstvo ne bo moglo več konkurirati.« Tu di tu nas vežejo razni oziri, preko katerih ni tako lahko iti.

Predvsem carina ni tu, da bi ustvarjala neutemeljene dobičke, podraževala brez razloga blago, ovirala konzumenta pri nabavi dnevnih potrebščin in dajala potuho domačemu producentu.

Carina je regulator cen i proizvodnje, je zaščitnik domačega dela do najskrajnejše potrebne meje, pri tem se pa ne sme docela pozabiti, da je obnem davščina. Zato se mora pri določevanju carine jemati ozira i na domačega producenta, na trgovca in konzumenta, na inozemske interese našega izvoza, posebno pa na državni erar — in vsa umetnost obstoja sedaj v tem, da se določi izmera carine tako, da bi na vse strani čim boljje ustrezala. Rekel sem, da je to umetnost in res je, ker takih carin imamo le malo.

Star pregovor pravi, da se ne da vsem ustreči in celo s carino ne. Zakaj? Ker vsak stan nanjo gleda z drugimi očmi in vidi v njej nekaj drugega. Interesi usnjara so drugačni kot interesi čevljarja, interes mesarja je zopet drug kot interes usnjara. Eden zahteva carino na surove kože, dočim hoče drugi, da je uvoz kož carine prost. Usnjara zahteva zaščitno carino na podplatih in usnje, kar smatra zopet čevljar za breme, ki mu le podrajuje izdelavo obutve in otežava konkurenco z Bat'ovimi izdelki. Bat'a pa razglasa v velikih inseratih: »Milijone carine plačam, 32 % od produkcijske cene pri moških boks-kalf, 36 % pri ženskih lakastih čevljih.« Glejte, kako bi bila lahko obutev poceni, če bi tega ne bilo. In takoj se najdejo odjemalci, ki so še danes prepričani, da je ta carina čisti zaslužek obrtnika in industrijca, — denar, ki mu je takorekoč podarjen. Kolika zmota!

Le napravite račun, kako je obremenjeno vse, kar naš čevljar rabi, od podloge do rinčic, od usnja do podpetnikov in videli boste, kaj mu ostane. Komaj dobra polovica carine. In tako gre v vseh panogah obrtništva. Kako jih spraviti sedaj v eno vrsto, pod en klobuk? Treba je mirnega proučavanja na podlagi strogega matematičnega računa. — Cesarju, kar je cesarjevoga, ostalim pa vsakemu svoje. Interese vseh strok je treba povezati — spraviti medsebojno v sklad — in to je naloga skupnih zbornic TOI — to je ono, česar ločene zbornice ali strokovne zveze ne uvidevajo in ne morejo zastopati.

Naloga je težka in ni niti malo hvaležna. Nikakor nisem hotel trditi, da je v naši sedanji carinski tarifi vse v redu. Nasprotno, obstojajo v njej mnoge neskladnosti, nelogičnosti in enostranosti, katerih posledica je na eni strani, da se uvažajo pri nekaterih vrstah blaga preveč inozemske robe, pri drugih pa se brez vidno pojmljivega razloga ovira uvoz blaga, ki je potreben za gospodarski napredek. Enega se štiti s 100 %, drugega samo z 10 %.

Če na prvi mah motiš carine, izračunane v odstotkih od zlate vrednosti blaga, se ti bo zdelo marsikaj nerazumljivo. Toda različna višina carinske tarife pri posameznih predmetih ima svoje razloge, vsaka pozicija naše tarife ima danes takorekoč že svoj historijat. In čim več carinskih pogajanj vodimo z inozemstvom, tem pestrejša in bogatejša postaja ta kronika. O borbah, ki so se vodile za posamezne predmete, bi se dale napisati cele knjige. Mnogokrat je od dveh, treh pozicij odvisna usoda

celih pogajanj. Nepoznavalec si bo seveda težko raztolmačil odnošaj posameznih tarifnih postavk in razlik v višini uvozne carine na razne predmete. Čudi se in meni, da se enemu neutemeljeno daje nekaj, kar se drugemu odreka. Navajam radi informacije nekoliko primerov carinske obremenitve inozemskih izdelkov po naši uvozni carini po stanju leta 1927, ki je znašala od uvozne vrednosti in sicer

klobuk iz volnenega filca	31 %
moška srajca iz šifona, bela	27 »
moška obleka iz kamgarna	32 »
ženska svilena obleka	55 »
polsvilen dežnik	44 »
podplati	24 »
gornje usnje boks	11 »
moški polčevlji iz boksa	32 »
damski polčevlji iz laka	36 »
damske ročne torbice	20 »
klavirji	9 »
pisalni stroji	22 »
gramofoni	45 »
dvokolesa	34 »
pohištvo iz medenine	37 »
okovje za pohištvo	23 »
svinčene cevi	11 »
bakrena žica	14 »
železne postelje, belo pleskane	40 »
dimne cevi iz železne pločevine	50 »
plošče za štedilnike	64 »
navadno milo	40 »
cilindrsko olje	29 »
pl. nsko olje	66 »
čokoladni bonboni	36 »
čokolada	50 »
deli zabojev, mehki les	18 »
furnirji	19 »
sodi iz hrastovine	29 »
spalnica, fino izdelana	39 »
pohištvo z rezbarskimi deli	26 »
notesi — beležni ki	18 »
železna žica surova	30 »
jeklo za orodje	11 »
železne cevi vlite	25 »
kose	21 »
pile	36 »

Kako je prišlo do teh različnih števil? — Različna višina carine je motivirana z različnostjo produkcijskih pogojev, pomembnostjo stroke in produkta za splošno gospodarstvo, s predobremenitvijo surovin, polizdelkov in potrebščin za izdelavo posameznega predmeta. Da se pravilno določi carina, je treba proučevati podrobno produkcijske prilike, pregledati celo kalkulacijo vsake stroke po posameznih predmetih v tu in inozemstvu in oceniti stvarno razliko, da se določi minimum potrebne zaščite. — Ves ta obsežen posel je predmet praktične carinske politike.

Sedanja tarifa, ki je od leta 1925 v veljavi, je v marsičem potrebna korektura. Že številke uvoza to jasno dokazujejo. Zato si več let prizadevamo, da bi dosegli revizijo tarife. Do te revizije mora v kratkem priti. To se da sklepati že iz novele k carinski tarifi, ki je bila uveljavljena 6. novembra in s katero so se povisale uvozne carine na mnoge proizvode, ki smo jih po nepotrebnem uvažali v velikih množinah iz inozemstva. Tedaj bo prilika, da se vpoštevajo v okviru splošne gospodarske politike tudi težnje, razvojne potrebe inutemeljene zahteve našega obrtništva.

Obrtniško društvo v Brežicah ob Savi

priredi

red i obč i zbor

dne 6. januarja 1931

z običajnim dnevnim redom

Obrtniška delegacija pri gospodu banu dravske banovine

V torek dne 23. decembra se je poklonila obrtniška delegacija pri novem banu gospodu dr. Marušiču. Delegacijo so tvorili: g. Josip Rebek, načelnik Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, g. Milko Krapež, zvezin podnačelnik in načelnik Zadrug urarjev, zlatarjev itd. v Ljubljani, g. Ivan Bricelj, načelnik stavbnih mojstrov v Ljubljani in g. Lovro Pičman, načelnik Zadrug kleparjev in inštalaterjev v Ljubljani.

Ob tej priliki mu je izročila delegacija spomenico nastopne vsebine:

»Velepoštovani gospod ban!

Zastopstvo Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani, centralne organizacije obrtniškega bivaše ljubljanske oblasti, kakor tudi v zastopstvu Vrhovne zveze obrtnih zadrug in društev za dravsko banovino, nam je prijetna čast, pokloniti se Vam, velepoštovani gospod ban, ter Vam ob tej priliki izjavljamo svojo popolno zaupanje in udanost.

Naš poset pri Vas velja predvsem v tem, da se Vam predstavimo kot vodilni člani obširne obrtniške organizacije dravske banovine. Le-ta je usmerjena na dveh bazah. Prva sloni na podlagi obrtnega zakona, ki v svojih določilih predvideva prisilne zadrug, ki so po večini v naših krajih že strokovne, le nekaj izjem je, ki so še kolektivne.

Zadrug se prostovoljno združujejo v zvezah ter imamo Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani in Splošno zvezo obrtnih zadrug v Mariboru. Poleg tega imajo gostilničarji eno zvezo gostilničarskih zadrug v Ljubljani in eno v Mariboru.

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani ima od 86 obrtnih zadrug — 64 zadrug včlanjenih v svojem okrilju. Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru pa ima od 93 zadrug včlanjenih 48.

Skupno število v zadrugah organiziranega obrtništva znaša nad 25.000.

Druga baza obrtne organizacije pa gre preko obrtnih društev, ki so zopet zvezana v svoji Zvezi obrtnih društev v Celju. Število obrtnih društev v dravski banovini je 26.

Vse te obrtne organizacije se pa združujejo v Vrhovni zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani.

To je kratek statistični pregled, ki naj Vam služi, visoko spoštovani gospod ban, v pojasnilo stanja obrtniške organizacije v dravski banovini.

Delovanje obrtniških organizacij je predvsem osredotočeno, da poleg rednega poslovanja z upravnimi oblastmi pomaga in ščiti obrtni stan v pravcu njegovih legalnih in upravičenih zahtev in teženj.

Tako naj nam bo dovoljeno pripomniti nekoliko najvažnejših postavk, za katere Vas prosimo, da bi našle pri Vas polno razumevanje in upoštevanje.

Največja nadloga je obrtnemu stanu sušmarstvo, t. j. izvrševanje obrti brez oblastnega dovoljenja. Sušmarstvo je v naših krajih tako silno razširjeno, da je legalno obrtništvo pri tem občutno prizadeto. Ob vsaki priliki smo naslavljali na merodajne faktorje prošnje, da se v tem pogledu zaščitijo legalnega obrtnika.

Vaši predniki na tem mestu, visoko spoštovani gospod ban, so nam vselej zagotavljali topogledno odpomoč. Da nam je šla vrhovna oblast res na roko, pričajo odloki in naredbe, žal da ti odloki in naredbe pri obrtnih oblastih prve instance niso našli pravega odziva, in se ščitijo sušmarji bolj, kakor pa upravičeni obrtniki.

To stanje je nevzdržno in trpe pri tem veliko tudi združne organizacije, ker se jim odvzema avtoriteta in ugled. V več slučajih ne

pomaga nobena ovadba niti pritožba in je v najhujšem slučaju sušmar milostno kaznovan z globo 75 Din, medtem ko je več let neupravičeno izvrševal kako obrt in odjedal kruh in zaslužek upravičenemu obrtniku-davkoplačevalcu. To sušmarstvo je tudi krivo v velikem delu brezposelnosti naših obrtnih delavnic in velik pospeševatelj težke krize, v kateri živi naš obrtni gospodar.

Davčne dajatve obremenjujejo našega obrtnika preobčutno. Davčni predpisi so v mnogih primerih v diametralnem nasprotju s plačilno zmožnostjo davčnega zavezanca, k čemur se pridružujejo potem še visoke in nevzdržne avtonomne doklade, ki znašajo večkrat trikrat ali še več, kakor državni davek sam.

Gospodarski obstoj obrtništva zahteva, da se o tem vodi račun in prilagodi dejanskemu položaju.

Stojimo pred uzakonjenjem novega zakona o obrti. Naše organizacije so intenzivno sodelovale v kolikor so bile pripuščene pri osnutku tega zakona. Vendar gredo naše zahteve topogledno predvsem, da se v okvirju zakona zagotovi obstoj sedanjih strokovnih obrtniških organizacij potom predvideva jočih udruženj ter le-teh obligatorna dolžnost včlanjenja pri zvezah za posamezne banovine.

Mnogo pozornosti posvečamo, da nam novi zakon zagotovi obvezno bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje obrtnika v okvirju obveznih centralnih obrtniških organizacij. Socialni položaj našega obrtnika zahteva odpomoči tudi na tej bazi.

V svojem poslovanju posvečajo naše organizacije veliko pažnje tudi vzgoji in naobrazbi obrtnega naščaja. S prirejanjem poljubnih predavanj, primerenih zabav in poučnih izletov hočemo vajenca prirediti v okvir prave strokovne in nacionalne vzgoje. V tem oziru nas ovira dejstvo, da nimamo za to primernih lastnih prostorov in občutno pogrešamo svojega lastnega krova. Obrtniškega doma. Pripravlja se obširna akcija v doseg tega cilja in uverjeni smo, da bomo našli pri Vas, visokospoštovani gospod ban, močno oporo.

Obrtno-nadaljevalno šolstvo se bori v svojem razvoju, ker nima za to pripravnih šolskih prostorov in je tudi to vprašanje še odprto.

Dovoljujemo si predati Vašemu blagorodju Spominsko knjigo, ki jo je izdala Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani ob svoji 25 letnici in iz katere je razvidno, koliko je naša organizacija naredila v prosep obrtništva ter za narod in domovino.

Prosim Vas, velepoštovani gospod ban, da nas v našem stremljenju in v našem nesebičnem delovanju vsestransko in po možnosti podpirate. Obrtništvo dravske banovine je uverjeno, da nam boste naš zaščitnik in podpornik ter nepristranski in očetovski varuh. Mi pa Vam bomo za to vedno hvaležni in iz vsega srca udani.

Gospod ban se je zelo zanimal za iznešene želje in težnje obrtniškega stanu in obljubil svojo vsestransko pomoč.

Ivan Bricelj, Ljubljana

Položaj stavbnega obrta v Dravski banovini v l. 1930.

Stavbna stroka je navzlic temu, da se dosti gradi, na slabih nogah in obstoja nevarnost, da se še poslabša v slučaju, ako se temu v do glednem času ne odpomore. Dela se prevzemajo pod lastno ceno, za katero je največkrat mogoče nabaviti le surov material. Stavbni gospodar misli vedno samo na nizko ceno, ne da bi pomislil, da ne kupuje že izgotovljenega blaga, ki si ga je mogoče že pri naročilu ogledati. Ta postopek je umesten le pri kupovanju blaga pri trgovcih, kjer se ga vidi in v ceni lahko primerja z drugim. Gospodar pozneje tarna, češ da njegovo delo ni povsem so-

lidno izvršeno in ne pomisli, da je bila temu vzrok le nizka cena, iz katere se je podjetnik hotel nehote izvleči.

Za stavbnega gospodarja je tedaj skoraj vsakokrat vzrok pomankljivega dela le skrajno nizka cena, za stavbnega obrtnika pa poleg te še druge okoliščine, tako n. pr. hiperprodukcija stavbnih tvrdk, med katere je šteti inženjerska, stavbeniška (graditeljska) in zidarska podjetja. Pri sodobnih prilikah je teh podjetij za 50 odst. preveč; v Dravski banovini je okoli 350 stavbnih podjetij!

Ni prav in brez dvoma v škodo narodno-gospodarske politike, da se izdaja toliko gradbenih koncesij. To povzroča nesolidnost dela in propadanje sicer dobrih in solidnih domačih stavbnih podjetij. Omejiti bi bilo brezpogojno izdajanje prevelikega števila stavbnih koncesij, odnosno postopati rigorozno pri njihovi podelitvi.

Velika ovira za stavbno stroko je tudi ta, da so mnogo previsoke dajatve za nezgodno in bolezensko zavarovanje delavcev in dajatve za pokojninsko zavarovanje nameščencev. Dognano je, da potroši Okrožni urad za zavarovanje delavcev na podporah in drugih izdatkih za svoje člane iz stavbne stroke le okoli 25 odst. od prejetih prispevkov. Ti prispevki so za stavbno stroko mnogo pretirani. Stavbni delavci boleha mnogo manj kakor pa delavci iz drugih panog industrije in obrti, kajti stavbni delavec se giblje vedno v svežem zraku in vdihava apno, ki je zdravju koristno. Ako so že prispevki za navedena socialna zavarovanja v splošnem pravilno usmerjeni, bi morala biti pravilna porazdelitev odmerjena na ta način, da bi plačevali delavci iz onih panog obrti in industrije, kjer se več boleha, več, iz gradbene stroke pa manj.

Tudi nezgodni odstotek je za stavbno stroko mnogo previsoko odmerjen. Stavbni delavec je sicer navidezno nezgodni bolj izpostavljen kakor pa n. pr. delavec v navadni delavnici, vendar pa je praksa pokazala, da je nezgod pri zgradbah prav malo.

Prispevki za Pokojninski zavod za uslužbence iz stavbne stroke so previsoki. Polirji, stavbni vodje, skladiščniki itd. se gibljejo ravno tako kakor delavci, mnogo na zraku, vsled česar so to navadno zdravi ljudje, ter služijo do svoje visoke starosti, ne da bi se dali upokojevati v starosti, kakor je to običaj v drugih strokah in pa pri državnih uradnikih. V tem pogledu bo nujno potrebna remedura.

Veliko breme za stavbnega obrtnika je poslovni davek. Poslovni davek pri nekaterih predmetih, ki se rabijo v gradbeni stroki, se plačuje celo do 10 krat, preden je predmet končno prodan.

Železniške tarife podražujejo nekatero gradivo do 40 odst., tako n. pr. za cement, opeko, železo itd. Vsled teh visokih tarif je stavbni obrtnik skoro izključno navezan na material, ki se producira v njegovem kraju. Zlasti je tovarnina za cement mnogo previsoka. Tako stane n. pr. cement v Splitu 32 Din za 100 kg, v Ljubljani pa že okoli 56 Din za 100 kg. Podobno je tudi pri opeki.

Gradbena stroka se modernizira in mora stremeti, da je kos vsem modernim tehničnim zahtevam, zato se mora i ona posluževati raznih strojev. Električne ni na razpolago povsod, kjer se gradi. Zato se na domačih z bencinom ali drugimi eksplozivnimi olji. V obrtne in industrijske svrhe se sicer na bencin ne plačuje državna trošarina, toda cena bencinu je v primeri s cenami iz naših sosednjih držav za 100 odstotkov višja. Tako stane bencin v sosednji Avstriji 3.5 Din, pri nas pa okrog 6.5 Din za kg trošarine prostega bencina. Kaj je vzrok temu, da je bencin pri nas tako drag, nam sicer ni točno znano, vendar pa smo mnenja, da dovoljuje naša

država karteliranim rafinerijam pretiran dobiček. Cena trošarine prostega bencina v naši državi bi ne smela biti višja od 5 Din za 1 kg, medtem ko se prodaja po 7 Din kg.

Obretna mera za kredite v nekaterih naših denarnih zavodih je še vedno previsoka. Za vloge se plačuje 5 — 7 odst. in za kredite se zahteva 11 — 14 odst.

Vzrok slabemu položaju je brez dvoma tudi to, da naša sodišča prepočasno poslujejo. Največ je danes takih naročnikov, ki zidajo na up brez zadostnega lastnega kapitala. Poslužujejo se vseh mogočih trikov, samo da plačilo zavlačujejo. Na ta način ležijo ogromni zneski in poteka včasih celo po več let, preden se pride do končne razsodbe. Veliko zlo je tudi to, da se stečaji zavlačujejo. So slučaji, kjer imajo naši stavbni podjetniki velike terjatve tudi izven naše banovine, n. pr. v bivši Srbiji. Tam se stečaji vlečejo po več let, običajno tako dolgo, da je imetje prezadolžena popolnoma izgubljeno. Ko imetja že ni več, se likvidira stečaj, ker ni več kritja za nadaljnji postopek.

V stavbni stroki je mnogo premalo takozvane tehnično trgovske naobrazbe, osobito pri inženjerjih in pri stavbnih mojstrih, medtem ko so zidarski mojstri trgovsko bolj podkovani. Ta pomanjkljivost je v mnogih slučajih katastrofalna. Podjetnik ne zna niti pravilno izkalkulirati lastne cene svojega izdelka. Potrebna je v tem pogledu temeljita izprememba šolskega pouka. Na vseh šolah gradbene stroke bi se morali ustanoviti prav posebni trgovski oddelki, kjer bi se učenci izobraževali tudi v trgovskem poklicu. Gotovo je, da rabi stavbni obrtnik mnogo popolnejšo trgovsko izobrazbo kakor trgovec sam, kajti stavbenik mora iz surovine izdelati izdelek in ga potem še le prodati, zato je njegova kalkulacija mnogo kompliciranejša kakor kalkulacija trgovca.

Dezolatno stanje stavbnega obrtnika leži dalje tudi v tem, da se domače gradivo in domači izdelek mnogo preniško ceni. Mnogi faktorji in zlasti javne korporacije so še vedno mnenja, da je blago in izdelek inozemca in tujerodca mnogo boljši od domačega. V naši državi se gradi mnogo modernih cest s tujim kapitalom in s tujimi podjetji. Zaposleni so tujci in dobiček roma v tujino, kar gotovo ni v narodno-gospodarskem interesu. Z graditvijo takih cest se je pričelo tudi v naši banovini, tako n. pr. sedaj v Ljubljani, kjer je ravnokar razpisan tkzv. valjani asfalt, ki ga bodo mogli izvršiti le tujci, bodisi pod lastno firmo, bodisi pod plaščem tukajšnjih tvrdk. Imamo zlasti v naši banovini dovolj sposobnega kamenja za tlak, cementa in lesa, iz katerega bi bilo mogoče enako ali celo boljše zgraditi vse naše ceste.

Lahko trdim, da se nahaja stavbna stroka v naši banovini vsako leto v večji krizi in da je samo v Ljubljani pred nevarnostjo propada skoraj 50 odst. vseh stavbnih podjetij.

IVAN FIGAR LJUBLJANA

Gospodarska c. - Vošnjakova ul. 3. (v bližini restavracije „Novi svet“)

Zaloga, izdelovanje in popravilo vsakovrstnih pil (turpija) in rašpel. Delo se izvršuje strokovno po najnižjih cenah.

Pri večjem naročilu primeren popust.

Ivan Gogala, Jesenice

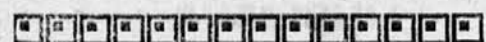
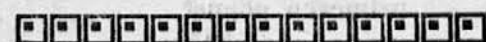
Krojaškemu obrtništvu

Pred seboj imam razgrnjen »Obrtni Vestnik« 1. januarja 1930, ko je stopil pred nas kot tednik, čitatelj posamezne članke v tej izdaji in smelo poudarim, da se je ravnal isti po teh navodilih skozi celo leto. »Iz obrtništvu za obrtništvo« je bilo njegovo geslo ob novem letu, in prav res je, da so prihajale večine objav iz vrst naših dobrih in neustrašenih mož obrtnikov za nas obrtnike. Osobito za našo krojaško stroko je »Obrtni Vestnik« v minulem letu storil svojo veliko dolžnost s sotrudnikom, našim strokovnim učiteljem gospodom Alojzijem Knafljem. Zato v tem, ko nastopamo v novo leto 1931, želimo upravi srečno in zadovoljno pa še uspešnejše novo leto, kakor je bilo leto 1930.

Vam pa, tovariši in tovarišice, ponavljam za novo leto 1931 samo to, kar sem Vam izročil v novoletni izdaji »Obrtnega Vestnika« za leto 1930. Gotovo je, da bo naša bilanca ob zaključku l. 1931. povoljnejša. Deloma zavednost sotrudišev, deloma pa sila nas bo vodila iz sedanje krize v naši stroki potom samopomoči, ki edina odpira možnost do boljših časov. Uverjen sem, da je brezposelnost, ki vlada sedaj v naših vrstah, hujša kakor kdajkoli prej. Često naš mojster sam nima dela, kaj šele naši številni pomočniki. Žalosten je bil za marsikoga božič 1930. Zato vsi zavedni na delo, da odpomoremo manj zavednim! Oprimimo se načel našega tovariša Stojana z Jesenic in tovariša Peternela iz Laškega ter pojdemo preko vseh onih zaprek, ki so samo vidne, a se dejansko dajo z lahkoto premestiti. Gotovo je, da bodo prišli v sredo delujočih čimprej tudi tisti, ki so danes še nasprotni. Saj vemo, da je v življenju vedno tako, da se morajo eni boriti in žrtvovati za druge, ko pa se začne kazati uspeh in sad njihovega dela, se spreobrnejo tudi nasprotniki. Zato bodi za leto 1931. naše geslo: Ustanoviti vsaj prvo našo produktivno zadrugo v smislu izjav Peternela in tovarišev! S tem bomo odpomogli ne samo sebi, temveč tudi našim pomočnikom in imeli bomo z lastno samopomočjo vesel božič, res Gospodov dan, katerega se bomo lahko radovali ter se veselili nad uspehom svojega dela in truda. Naša bilanca bode povoljna za nas vse, ker bomo gotovo sledili po možnosti vsi čimprej našim kazipotom. Tako si bomo lahko zadovoljni in veseli čestitali k novemu letu 1932.

Poleg vsega navedenega pa nam mora biti pri srcu tudi blagor naše strokovne organizacije, našega tiska in naše zveze. Le ako bomo edini, složni in močni v svoji zadrugi, v svojem društvu in ako bomo zvesti pristaši našega stanovskega tiska, bomo v pomoč našim vodilnim možem. Le če bomo vršili tudi v tem pogledu svoje dolžnosti, je zjamčen naš napredek. Ako pri vsem velikem delu tudi ne pozabimo na naš naraščaj, si bomo zavarovali svoje pozicije tudi z armado dobro vzgojenih naslednikov v našem krojaškem obrtu. Če bomo hodili ta pota, bomo končno le vzdržali v naši trdi borbi za obstoj in prepričan sem, da nam bo sčasoma vendarle zasijalo svetlejšo in veselejšo solnce.

V tem znamenju in tej trdni veri na boljše čase Vam želim, dragi tovariši, veselo novo leto 1931.

Pridobivajte**našemu listu****vedno nove naročnike!**

Jakob Volk, Šoštanj.

Položaj obrtnika iz Šaleške doline v letu 1930

Hud gospodarski udarec je zadal zadnji dve leti naše obrtništvo, kmetijstvo in delavstvo v lepi Šaleški dolini. Temu je bila kriva stagnacija v lesni industriji in slaba kupčija s kmetijskimi pridelki. Padli pa so tudi vsi drugi poljski pridelki in živina. Zato je bilo splošno pomankanje denarja v naši dolini res veliko. Ker vsled splošne krize nista državni premogovnik v Velenju in tovarna usnja v Šoštanju v polnem obratu in le slabo zaposlujeta svoje delavstvo, to krizo še bolj povečuje, ker je nastala vsled tega nezaposlenost tudi v vseh obrtnih in trgovskih obratih, ki so v znatni meri navezani tudi na odjemalce iz delavskega sloja.

V oblačilni stroki je delala veliko škodo konfekcija in obisk potnikov po domih, tako da so te obrti sploh opešale do skrajnosti.

Naše obrtništvo se poleg tega bori s pretežno davčno obremenitvijo. Boben poje in naznanja, da je pri več kot polovici obrtnikov razpisana dražba za plačila davka. Ta obremenitev ne odgovarja plačilni zmoglosti našega obrtnika in bo v tej višini skoro gotovo do polovice neizterljiva.

Klub vsem našim predstavkam in protestom na oblasti se ni ničesar storilo za omiljenje. Naše obrtništvo trumoma oddaja svoje obrtne liste in tarna v obupu. Kaj je storiti, ker je zaslužek tako padel, da niti za hrano ne zadostuje, o kakem drugem plačilu pa sploh ni misliti.

Upamo, da z novim letom oblasti to oblažijo in da nastanejo boljše razmere, vendar pa tudi tedaj ne smemo nehati z delom za izboljšanje svojega gospodarskega in socialnega položaja. Svojo zaščito bode pa naše obrtništvo našlo le v svojih strokovnih organizacijah, katerih naj se oklene še trdnješe.

Reisner Jožef, direktor

Naše šole

Tehniške srednje šole v Ljubljani.

Med različnimi pogoji za uspešen napredek obrtništva je brezdvomno tudi dobro urejeno strokovno šolstvo. Splošno se v novejšem času oglašajo zahteve po novih strokovnih šolah zlasti zaradi prenapolnjenosti srednjih in meščanskih šol. Ali naše obstoječe šole zadostujejo današnjim potrebam, ali so nam potrebne nove šole in kakšne, je vprašanje, ki se s kratkim člankom ne da obravnati. Navajam nekaj glavnih misli.

Nižje obrtne šole, ki samo nadomestujejo uk (vajeniško dobo) pri mojstru, so pri nas z malimi izjemami nepotrebne. Obrti naj se učenec izuči pri mojstru z vztrajnim in trdim delom. V strokovni šoli, kjer traja danes ves pouk že manj od devet mesecev na leto, je obrtni učenec preveč »študent«. V take šole se vpisujejo tudi po večini učenci, ki za drugo šolanje niso sposobni, obrt pa jim tudi ne diši. Le malo absolventov ostane sploh v obrti.

Na ljubljanskih nižjih obrtnih šolah, ki jih imamo za kiparstvo in rezbarstvo, keramiko, graverstvo, zlatarstvo in kovinsko filigranstvo in za ženska ročna dela, imamo minimalno število učencev in učenek. Na keramiško šolo se letos ni vpisal noben učenec in je obstoj nekaterih naših nižjih obrtnih šol sploh ogrožen.

Za vsakega bodočega obrtnika je najvažnejša doba njegova vajeniška doba. V tej dobi morata nad njim čuvati mojster in obrtna nadaljevalna šola. Vsak mojster je dolžan skrbeti za to, da se vajenci v njegovi delavnici čimbolj izučijo strokovnega dela. Obrtna nadaljevalna šola mora mojstrov uk izpopolnjevati teoretično z vsemi mo-

dernimi učnimi sredstvi. Mojster in šola morata v vajencu razviti spoštovanje do stanu, veselje in ljubezen do dela. Dobrih mojstrov imamo dovolj, samostojne matične obrtne nadaljevalne šole pa nimamo.

Kvalificirane delavce dobivamo iz delovodskih šol, kjer se sprejemajo kot učenci samo izučeni pomočniki, ki se v šoli predvsem teoretično in deloma tudi praktično izpopolnjujejo v svojih strokah. Te vrste strokovnih šol zaslužijo našo največjo pozornost. V Ljubljani imamo štiri delovodske šole, gradbeno, strojno, elektrotehniško in mizarsko in strgarsko. Učencev imamo vobče dosti, vendar te šole niso prenapolnjene. Nasprotno, letos nismo odprli elektrotehniške delovodske šole, ker so se prijavili samo trije učenci, torej iz stroke, ki je v najjačšem razvoju.

V Ljubljani imamo tudi višjo obrtno šolo, imenovano »tehniško srednjo šolo« z odseki: arhitektonsko-gradbeni, strojni in elektrotehniški. (Začasna institucija je geometrijski odsek.) Na to šolo se pač prijavlja mnogo več učencev, nego jih moremo sprejeti. Toda statistika odklonjenih učencev pokaže drugo zanimivo sliko: Letos odklonjeni učenci so po večini fantje v starosti od 17 do 19 let, ki so z nižjim pozitivnim uspehom dovršili šele meščansko šolo. Zakaj niso šli ti fantje s 14 leti učiti se k mojstru in bi si danes že služili kruh ali bi vstopili v delovodsko šolo? Ali niso tudi starši krivi, ki premalo realno mislijo na bodočnost otrok?

Zanimivo bi bilo s tem vzporediti statistiko vajeniškega naraščanja pri mojstrih.

Nobena strokovna šola ne daje popolne izobrazbe. Vsak absolvent se mora izpopolnjevati v dobri praksi. Vsak obrtnik bi si moral vsaj ogledati tudi večje obrate drugod.

Ena tehniška srednja šola v dravski banovini popolnoma zadostuje. Zadostujejo tudi obstoječe delovodske šole. Potrebne bi bile le še nekatere specialne šole, ki naj bi se odpirale v presledkih, na pr. vsako tretje leto. Dalje je prav potrebno ustvarjanje stipendij in podpor za učence delovodskih in višjih šol.

Glavni temelj obrtne strokovne izobrazbe ostane pri mojstru in obrtni nadaljevalni šoli. Mislim, da je umestno moje novoletno vošilo:

V Ljubljani naj se zgradi čimprej samostojna in vzorno urejena obrtna nadaljevalna šola, ki naj bo matica vseh obrtnih nadaljevalnih šol v dravski banovini.

Ivan Mihelčič

Elektrifikacija Dravske banovine v preteklem letu

V preteklem letu se je zopet znatno razpredlo in povečalo električno omrežje v naši banovini. To je velike važnosti za industrijo, ki se je začela ravno v zadnjem času zelo razširjati.

Omrežje Kranjskih deželnih elektrarn, sedaj last Dravske banovine, se vidno razširja. V tem letu se je zgradila na Bledu rezervna transformacijska postaja za 3000 KVA, katera bo služila za povečano elektrifikacijo blejske okolice.

Na novo so se priklopile na omrežje K. D. E. vas Dobropolje pri Brezjah, Zaloše pri Podnartu. V okolici Kranja pa vasi: Primsko, Rupa, Gare, Britof, Ilovka, Bobovek, Tatinec, Srakovlje, Mile, Suhla, Visoko in Olševk. Zgraditi je bilo treba nad 12 km visokonapetostnega omrežja in postaviti več transformacijskih postaj.

Kranjske deželne elektrarne dobavljajo tok poleg svojih elektrarn iz državnega rudnika Velenje, s katerim so napravile tozadevno pogodbo. Namen je, da se tekom časa elektrificira vsa banovina. Pričelo se je graditi omrežje visoke nape-

tosti 80 KV od rudnika Velenje do Črnuč pri Ljubljani, kjer bo nameščen transformator 80 KV/10 KW in 9000 KW delazmožnosti. Predpriprave za postavitev transformacijske postaje so že tudi v teku. Iz Črnuč pa se bo razpredlo omrežje visoke napetosti 10 KW v razne kraje ljubljanske bližnje in dalnje okolice. S tem bo dana tudi možnost, da bodo dosedaj za elektrifikacijo nedostopni kraji tudi prišli na svoj račun. Omrežje od Velenja do Dobrne pri Celju je že gotovo in tudi omrežje do zdravilišča Topolšica pri Šoštanju, ki je deloma že v obratu.

Elektrarna Fala je pa postavila veliko transformacijsko postajo na prostem v bližini Maribora ter razširja svoje omrežje v Prekmurje in Medjimurje. Električni tok iz Fale dobi tudi Čakovec. Omrežje Fale sega sedaj že v Savsko banovino.

Mariborsko mestno električno podjetje pa razširja svoje omrežje tudi pridno v svojo bližnjo okolico.

Ljubljanska mestna elektrarna istotako pridno razširja svoje omrežje. Zgradilo se je več palač, med drugimi palača Vzajemne zavarovalnice na vogalu Miklošičeve in Masarykove ceste, Tomažič-Pli-veličeva stavba na vogalu Pražakove in Miklošičeve ceste ter Trgovski dom v Gregorčičevi ulici nasproti Banske palače, ter večje številno večnadstropnih malih hiš in vil. Tako se je znatno dvignil konzum odjemalcev električnega toka pri ljubljanski mestni elektrarni. Pričelo se je v tem letu z razširjenjem cestne električne železnice ter bodo prišle proga Vič-Siška že baje v aprilu prihodnjega leta v obrat, Šiška - Št. Vid pa najbrže tudi že do prihodnje jeseni.

Zgradilo pa se je v tekočem letu tudi nekaj manjših elektrarn v Selški dolini. V Škofji Loki je zgradil lesni industrijalec Franc Hajnrihar elektrarno, ki je spojena s škofjeloško elektrarno ter oddaja tok skupno za Škofjo Loko in okolico.

Ti podatki nam kažejo, da imamo v prihodnjem letu pričakovati gotovo še jako živahen razvoj elektrifikacije naše banovine.

Anton Krajcar, načelnik Zadruga čevljarjev v Mariboru

Tovarišem čevljarjem v premislek

Kakor vsak obrtnik, tako so tudi čevljarji potegnili ob zaključku leta v svoji poslovni knjigi črto, da se prepričajo, kakšen je sad njihovega celoletnega truda. Ali marsikateri si je mislil, da se je zmotil, ker so pod stolpcem čistega dohodka ostale same ničle. Srečen oni čevljar, ki lahko zaznamuje par tisočakov čistega dohodka, še srečnejši oni, ki lahko dokaže, da je teh par tisoč dinarjev nekje plodonosno naložil. V svoji bilanci je mogel tudi ugotoviti, da je njegov promet nazadoval napram letu 1929. za okroglo 30 odst., kakor je že ob zaključku leta 1929. ugotovil, da je nazadoval v prometu napram letu 1928. za 30 odst. Tako bodo tudi iz postavke brutto dohodkov nastale same ničle, ter bodo postale tudi vsake knjige odveč. To je čevljarski obrtnik občutil že v lanskem letu, ne da bi pogledal v knjigo, ko je moral odpustiti prvega pomočnika, letos drugega, sedaj pa žalostno gleda v bodočnost, ker vidi, da mu bode v drugem letu že vajenec odveč, mogoče bode celo sam brezposeln. Odkod vse to, se vprašuje marsikdo.

Rapidno se razpaša šušmarstvo, ki smo si ga sami vzgojili. Inozemski konkurenčni zmaj dviguje svojo glavo preko naših mej, da nas uduši. Trgovci si prisojajo pravico sprejemanja starih čevljev v po-pravilo, drugi si že odvarjajo lastne popravilnice, a vse odredbe nižjih in višjih obrtnih oblasti ne pomagajo dosti. Državne moške kaznilnice so postale po ministrski uredbi mogočni konkurenti legal-

nemu obrtništvu, najbolj pa čevljarjem. Razni samostani in takozvana humanitarna društva si ustavnjavljajo zavode, kjer vzgajajo čevlarski naraščaj in sprejemajo po pravila in naročila brez obrtnega lista. Poleg vsega tega stiska čevljarja še davčni vijak, ki mu nalaga vzlic vsem dokazom in prošnjam od leta do leta višji davek. Nikjer uvidevnosti, nikjer usmiljenja, obenem poje vsepovsod. Čevljar v mestu ne more plačati 1000 do 2000 dinarjev davka, če jih niti sam ni zaslužil, še manje pa čevljar na deželi, ki obratuje večinoma sam, a še to le sezonsko v zimskem času, ker dela in pomaga v poletnem času na polju, da si s tem odsluži svoje stanovanje in pridela nekaj meric krompirja in živeža. Vzlic vsemu dokazovanju pa se mu predpiše 900 do 1500 dinarjev davka. Posledica tega so neštevilne odjave obrtov in s tem povečevanje števila sušmarjev. Največje strahilo pa, ki vznemirja čevljarja celo v spanju, je namreč Baťa, ki hoče zidati svojo tovarno v naši državi. Ako združimo vse to v sklad, bi bila to najžalostnejša pesem čevljarju na Silvestrov večer.

Danes pa, ko smo prestopili prag novega leta, dvignimo roke v pri-sego, da vzlic vsem težkočam ne upognemo tilnika in se hočemo v bodočem letu še z večjo vztrajnostjo boriti za kosček kruha, ki nam še preostaja. Otvoriti hočemo gospodarski boj, v katerem bomo porušili gradove upanja vsem onim, ki hočejo graditi enake gradove na naših grobovih. Roko v roki z našimi brati Srbi in Hrvati bode kakal slovenski čevljar v boj za svoj obstanek, pri čemer mu gotovo ne bode izostala podpora ostalega obrtnišтва. Odstraniti hočemo strahilo iz koruze, ter se gospodarsko osamosvojiti. Ustvariti si hočemo in moramo lastne nabavljalne in produktivne zadruge, na katerih vrata bomo zapisali z debelimi črkami: »Svoji k svojim«. S tem hočemo dokazati, da smo mi domačini, da smo mi državljani Jugoslavije. To Vam pošilja Vaš tovariš poleg noveletnega pozdrava v preudarek in izvršitev.

Franc Vrhovec
kovaški mojster, Ljubljana

Kovač v letu 1930.

V »Obrtniškem Vestniku« št. 2 od 1. jan. 1930 je bil objavljen moj članek, ki točno dokazuje težko stanje kovaškega obrta, odkar ga je industrializacija kovaških izdelkov in uvedba motornih vozil potisnila ob zid. Bilanca l. 1930 je pokazala, da se navzlic vsem naporom, da bi se kovaču odpomoglo, ni ničesar bistvenega izpremenilo.

V tekočem letu se je naš položaj še poslabšal radi večjega števila avtomobilov tako, da je za nas mestne kovače že neizogibna misel za razširjenje našega obrta na vsa cestna vozila, tako kakor imajo n. pr. v inozemstvu urejene razmere, ki se nanašajo na kovaško ter mehanično obrt. Po vzgledu inozemstva bi bila prva naloga mero-dajnih faktorjev, da dajo pobudo, da se v novi obrtniški zakon vstavi ta možnost, da smemo na podlagi našega obrtnega lista izvrševati vsa dela, ki se nanašajo na cestni pre-

Prehod v to rešitev bi bil kak primeren tečaj z izpitom. Dovoljenje obrtne zbornice v Ljubljani, da smemo popravljati vse poljedelske stroje, je za deželo zelo pohvalno, ali žalibog v mestu pa tega ni, ker je bil v prejšnji dobi glavni naš kruh izvoški ter vse ostalo, ki se je prevažalo s konji.

V nadi, da se naš položaj zboljša ter da se nam da možnost za obstoj ter razširitev naše obrti, kličem vsem srečno ter veselo novo leto, da bi Bog dal, da se stvar čimpreje uresniči ter tako prepreči možnost, da se nam ne bo treba v doglednem času javiti na borzi dela kot brezposelní.

Fran Iglič, Ljubljana

Gospodarski položaj oblačilne stroke v letu 1930. in novo leto 1931.

Leto 1930. je za nami in treba je, da položimo račun ter pregledamo, ali je bil položaj naše oblačilne stroke ugoden ali ne.

V preteklem letu se je pojavila pri nas občutna gospodarska kriza, ki jo občutijo prav vsi sloji, osobito pa gospodarski. Če gremo še dalje in če hočemo dognati, kje je kriza najbolj občutna, bomo ugotovili, da pri obrtnikih, med temi pa je nahuje prizadeta oblačilna stroka. Že dolgoletne izkušnje, osobito po vojni nas učijo, da se pojavila kriza v gospodarstvu v prvi vrsti ravno v oblačilni stroki. To pa vsled tega, ker konzument prične štediti in nabavljati samo ono, kar najnujnejše potrebuje. Naravno je, da se pri oblačilu in obutvi splošno najraje štedi in tudi najbolj odlaš. Često se čuje: »Bomo pa še eno leto potrpeli pa bo suknja, obleka, plašč itd. še za letos« in tako se ponavlja. Naročila ni, ki bi sicer bilo — in kriza postaja vedno občutnejša. Če vprašamo ob sedanjem zaključku leta krojača, šiviljo, modistko, krznarja, klobučarja, čevljarja itd., nam bo vsak obupno tožil in tarnal: »Kaj bo, če bo šlo tako dalje.« Malo jih je, ki poznajo ali uvidevajo upravičenost naših pritožb, naše težnje in skrbi. Trpimo in čakamo skoro brez upa na boljše čase. Nihče ne čuje naših klicev, nihče ne veruje našim pritožbam. Osobito težko je, ko gre za davke, doklade in druga bremena, kjer bi se moral vpoštevati naš položaj. Obrtnika oblačilne stroke se presoja po svoje, popolnoma drugače, kakor je dejansko njegov položaj, ki je v resnici težak.

Če pogledamo cene izdelkov, posebno pri krojačih in šiviljah, vidimo, da so v zadnjih letih padle za do 30 odst., kar je napram cenam drugih izdelkov zelo občutno. Če vzamemo najemnino, davek, kurjavo, razsvetljavo, ki hudo tarejo obrtnika, se vse le povečava in podražuje. Ni čuda, da se nahaja obrtništvu oblačilne stroke v tako obupnih razmerah.

Poleg vseh teh bremen, ki sem jih navedel samo nekaj, pa nas dušijo še druge težave. Nam, državi, banovini in občini v škodo je naravnost bujno razpaseno sušmarstvo. V tem pogledu so naše zadruge in zveza obrtnih zadrug storile nebroj pritožb. Žal pa se kljub odredbam višjih oblasti in njihovi dobri volji, da bi nam ustregle, to zlo ne da zatreti.

Naš klic za odpomoč se premalo čuje, zakaj? Mi smo tihi, ne poznamo skupnosti, ne poznamo naših organizacij, vse preveč še preveč naše vrste politično partizanski duh. Ne znamo ali nočemo se udeležiti v miselnost poziva z najvišjih mest, ki nas opominja k slogi in strpnosti, ter k skupnemu delu za boljše bodočnost.

Iz te naše gospodarske bilance preteklega leta vidimo jasno sliko, ki nam kaže, kje smo bili v našem pokretu pasivni in kje bomo morali začeti v prihodnjem letu, da se dvignemo iz te težke krize. Naši tovariši iz raznih krajev, ki imajo dobro voljo in ki so dalekovidni in vedo, da bo treba postati bolj živahen in začeti pravočasno razmišljati in pozorno gledati v bodoči razvoj naše stroke, se že oglašajo in smo videli v zadnjih številkah našega »Obrtnega Vestnika« že stvarne misli in čuli dobre nasvete.

Ta naša bilančna slika nam kaže novo pot za zboljšanje naših razmer. Moramo se zavedati, da ne smemo ostati sami. Zavedati se moramo naših dolžnosti in dela z vsemi ostalimi panogami obrtništvá. Opustiti moramo našo nezavednost in stopiti neustrašeno na plan z ostalimi tovariši, ki se zavedajo poleg svoje strokovne zadru-

ge tudi za matico, zvezo obrtnih zadrug, kjer se stekajo in obravnavajo vsa strokovna in splošna vprašanja prihajajoča vprašanja obrtniških teženj in napredka.

Z našo stanovsko zavestjo, z energičnimi in zdravimi nasveti, s hrepenenjem za boljšo bodočnost za nas i za naš naraščaj stopimo v novo leto 1931.

Naše geslo naj bo »delo, napredek in stanovska zavest!«

V novem letu pa naj bodo naše nove naloge in naša sveta dolžnost, da začnemo z vso odločnostjo z novim in začetim delom v naši oblačilni stroki. Ob strani nam bo stala in pomagala ter čuvala naše interese zveza obrtnih zadrug, ko bo šlo za davčna in druga bremena in olajšave, za strokovno naobrazbo, javne dobave vseh vrst, sušmarstvo in vprašanje o produktivnih in kreditnih zadrugah, za obrtno in socialno zakonodajo.

Eno najvažnejših aktualnih vprašanj, ki je za nas vitalnega pomena, je bolniško, starostno, nezgodno, onemoglostno in posmrtno zavarovanje.

Tovariši, ki ste na čelu zadrug oblačilne stroke, Vaša dolžnost je, da se zavedate svojih nalog, da pomagate pri skupnem delu obrtniškega pokreta, da proučite v Vaših zadrugah pomen zvez, da postanete do zadnje zadruge vse članice zveze obrtnih zadrug. S tem boste pokrenili moč v svoji lastni zadruzi in vsemu obrtniškemu gibanju. Osobito pa v tako kritičnem času. Članstvo zre v svoje voditelje in pričakuje poziva, ker je pripravljeno vse žrtvovati za svoj obstoj in boljšo bodočnost. Torej na delo za skupnost!

Želim Vam, dragi tovariši, da bomo dosegli v novem letu več uspehov, delo naj bo plodonosnejše in naloge izvršene v zadovoljstvo nas vseh.

D. Kunc, lastnik konc. strok.
šole v Ljubljani

Naša krojačica

Res lepo se sliši to ime. Vendar biti dobra krojačica ni tako lahko, ker je treba imeti veliko prakse, okusa in finega nastopa napram naročnicam.

Ravno pri tej obrti je toliko različnih mojstric, slabih in dobrih, kakor pri malokateri sorodni obrti. In kaj je vzrok temu? Veliko je še danes mojstric, ki sploh pojma nimajo o pravilnem prirojevanju oblačil, temveč si pomagajo z enim samim vzorcem, ki se že od bogve kdaj praši na steni in ima vse mo-goče oblike. Povsod ga manjka kakšen kosček, tako da ne predstavlja več tega, kar bi moral biti. Enako ji manjka predizobrazba, ki pride danes zelo v poštev, najsi bo v teku učne dobe, ali pozneje v pomočniški službi, prav posebno pa se opazi v prirojevalnem tečaju in seveda tudi pri občevaranju s strankami. Danes se pač zahteva od obrtnika veliko več znanja kakor nekoč. Ako pa ima krojačica vso potrebno predizobrazbo in eventuelno še posebno šolsko in širšo naobrazbo, kar se danes že težje do-seže, potem je res dosegla svoj cilj, za katerega se je odločila. Seveda velika pomanjkljivost je, da ni vpeljana mojstrska preizkušnja, pri kateri bi morala dotična oseba res dokazati, da ima vse sposobnosti za samostojno mojstrico. Koliko manj bi bilo slabe konkurence, če bi se pri mojstrski preizkušnji res strogo pazilo, ali je dotična oseba dejansko zmožna za samostojnost, ali ne. Tako pa se izda obrtni list na podlagi dovršene učne dobe ali kvečjemu še nadaljnjih treh let pomočniške dobe. Izpričevala se pogosto dobijo tudi na nepravilen način in seveda je s tem stvar rešena. O zmožnosti pa seveda niti govora ni. Tako se mora potem dobra krojačica, ki je žrtvovala čas in denar za svojo izobrazbo, bojevati s svojo

konkurentinjo v cenah itd.; slabejša krojačica se pa ne upa računati, ker se zaveda, da ni zmožna in nima nobene sigurnosti pri svojih izdelkih. Zato na trpi njena sovrsnica, katero ubija s ceno. Velikokrat se čuje: »No, pogledjte, ta in ta pa računa samo toliko, vi pa kar še enkrat več.« Seveda pa dotična naročnica ne ve, koliko je riskirane-

m. da je dala v izdelavo če-nejši šivilji, ker ji je vrhu vsega še pokvarila blago, ali pa njeno lepo obliko života zveržila. S tem hočem povedati, da vsled njene nezmožnosti za samostojnost trpi njena sovrsnica, zraven tega pa še naročnica.

Vse to kar sem pravkar omenil, pišem iz prakse, ker vidim zle posledice nezadostne predizobrazbe pri vajenkah, pomočnicah in posebnopri udeleženkah prirojevalnih tečajev le prepagosto in smatram za umestno in v korist dobri stvari, ako opozorim na te napake, da se v bodoče čimbolj popravijo.

A. Knafelj, strokovni učitelj

Kje je prava pot?

Ko se poslavljamo od starega leta si segamo v roke in želimo drug drugemu zdravje in srečo v novem letu. V tem trenutku pa nam nehotite v duši vstaja skrb kaj nam bo prineslo novo leto. Ta skrb je pri današnjih časih čisto razumljiva. Saj konjunkturna pri oblačilni stroki ni povoljna. Leto 1930. nam daleč ni prineslo to, kar smo pričakovali, saj imamo pretrd boj za eksistenco.

Eksistenčni boj je pri oblačilni stroki težji kot marsikje drugod in to (naj omenim samo par pomembnih točk), ker imamo preveč konfekcije in na drugi strani premalo kolegialnosti med člani. Pa tudi če je položaj zaenkrat tak kot je, ne smemo izgubiti zaupanja v boljše čase. Zakaj? Kdor dvomi v uspeh, je bitko že vnaprej izgubil. Usoda je sicer kruta, a premagljiva, če ne bomo rok držali navzkriž. Za vsako dosego je pač treba žilave volje, vztrajnosti in delavnosti, niso zadosti samo želje.

Če se vprašamo, ali imamo vzroke v bodočnosti pred konfekcijo imeti bojazen, moramo reči, da ne, ako bomo strokovno na višku in korakali s časom. Zavedajmo se, da izobrazba pripomore k napredku in dá človeku eksistenco. Eksistenčni boj med konfekcijo in pomerjenim delom je bil in bo. Posebno po vojni se je to zelo opazilo. Konfekcija se pač na vso moč trudi s svojim kapitalom, s povečanjem konsuma in veliko reklamo spodjesti tla pomerjenemu delu. Lahko pa rečemo že danes, da ugled konfekcije stopnjema pada.

Publika tem izdelkom ni več tako naklonjena kot je bila. Šablonsko konfekcijsko delo ne more naročnika nikdar tako zadovoljiti kot pomerjeno delo in ne samo v izdelavi, temveč tudi v obliki. Ako upoštevamo precizno dovršenost obleke, njeno obliko, ki se prilagodi času in životu, lahko trdimo, da mu konfekcija ni kos. Predobro vemo, da za človeka z okusom in za tistega, ki le nekaj drži na obleko, pride v poštev le pomerjeno delo.

Kako odpraviti nekolegialnost, je težje uganiti. Ravno nekolegialnost je sredstvo, ki nam največ ruši ekzistenco in tisto zlo, ki nam greni življenje. K tej rešitvi je pač treba imeti čut kolegialnosti; ta pa med obrtništvom žal zelo manjka.

Ako hočemo, da se bo krojaški stan upošteval, cenil in uveljavil, je treba, da se strnemo v eno falango, da bo vladala med nami ena misel, misel sloge in edinstva. Prenehati morajo osební in lokalni umazani eksistenčni boji. Kadar to dosežemo, bo uspeh zagotovljen. Dobro poznamo pregovor: »Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima«.

Moramo razumeti: kjer je složnost, je blagostanje, iz blagostanja

pa pride lepša bodočnost, po kateri hrepenimo vsi — katera zaseje seme, ki bo rodilo ne samo nam, ampak tudi poznejšim rodovom bogato žetev.

Upajmo in želimo, da v novem letu pogreške odpravimo in da bo z novim letom začetek dela in sloge.

Veliko obrtniško zborovanje v Središču ob Dravi

V nedeljo 28. decembra t. l. popoldne ob 14.30 se je vršilo v Središču ob Dravi veliko obrtniško zborovanje, ki ga je priredila Zveza obrtnih društev dravske banovine v Celju za članstvo obrtnih društev v Središču, pri Sv. Boltenku, v Beltincih, Ljutomeru, Ormožu in Ptuj. Udeležba na zborovanju je bila jako lepa. Zborovanje je otvoril in vodil g. Jernej Golfer, predsednik Zveze. Zborovalci so z zanimanjem sledili vsem referatom, ki so jih podali gg. Ignac Založnik iz Maribora o pospeševanju obrti, Drago Žabkar iz Celja o stanovskih obrtniških organizacijah, njih nalogah in stanovski zavesti, g. Jakob Zadravec iz Središča o obrtniškem davčnem vprašanju, g. Josip Rebek iz Ljubljane o splošnem obrtniškem položaju in g. F. Igljič iz Ljubljane o mladinski vzgoji obrtniškega naraščanja. Z navdušenjem je bil sprejet predlog predsednika, da se odpolje vdanostna brzopjavka Nj. Vel. kralju in g. ministrskemu predsedniku generalu Živkoviču. Zborovanja se je v imenu Zbornice za TOI v Ljubljani udeležil zbornični član g. Miloš Hohnjec. K besedi so se oglašali zastopniki vseh na zborovanju navzočih društev. Iz vseh izjav je izzvenela stanovska zavest obrtništva in volja do obsega napredka.

Ob zaključku zborovanja so bile sprejete naslednje resolucije:

Obrtništvo zbrano na zboru v Središču ob Dravi ugotavlja: 1.) da odobrava dosedanje delo svojih centralnih organizacij, ki je v popolnem skladu z obrtniški potrebami in cilji in želi, da vodi tudi v naprej to delo do končnega uspeha; 2.) pričakuje, da bo osrednja vlada z vso pažnjo zasledovala obrtniško zahtevo po uzakonjenju zavarovanja obrtnikov za bolezen, nezgode, starost in smrt; 3.) soglašajo z začetno akcijo za mladinsko vzgojo obrtniškega naraščanja in poziva Zvezo obrtnih društev v Celju in obe Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani in Mariboru, da ponesejo to akcijo na vse podeželje dravske banovine; 4.) da potrebuje obrtno-nadaljevalno šolstvo nujne pomoči; izdajo naj se enotni učni načrti in zagotovi naj se od strani banske uprave popolno vzdrževanje teh važnih šol; 5.) da je nujno potrebno, da se ustanovi v Ljubljani v najkrajšem času podružnica Znanstvene banke v Beogradu, katere največja naloga naj bo, da osnuje po vseh večjih krajih dravske banovine, kjer so za to dani pogoji, obrtne kreditne zadruge in to sporazumno z obrtniški organizacijami; 6.) da so za splošni napredek obrtništva potrebne močne in žive obrtniške stanovske organizacije, katerih naj se obrtništvo oklene z vso ljubeznijo; 7.) protestira proti resolucijam na zborovanjih neobrnitiških slojev, kakršne so bile sprejete na zborovanjih Kmečke zveze v Laškem in Mariboru, češ, naj se ne preganja nelegalnih rokodelcev po deželi. Pozivajo se obrtne oblasti, da postopek proti šušmarjem, največjim škodljivcem legalnega obrtništva, dosledno izvajajo v smislu banske odredbe; 8.) ugotavljajo končno, da je bil čin Nj. Vel. kralja z dne 6. januarja 1929., s katerim se je energično zatrla škodljiva politična razdrapanost, za gospodarski napredek naroda in države, kakor tudi za okrepitev medsebojne ljubezni vseh delov jugoslovenskega naroda največjega pomena.

Na predlog g. Polaka iz Ormoža je bila sprejeta dodatna resolucija, v kateri zahteva obrtništvo, da se izvrši reorganizacija Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v duhu kraljevega manifesta in izjav centralne vlade. Ob 18. je predsednik g. Golfer zaključil lepi in disciplinirani zbor, nakar so vsi zborovalci stoje zapeli himno »Hej Slovanci«.

Isto dopoldne ob 8. se je vršila v Središču seja širšega odbora Zveze obrtnih društev dravske banovine v Celju. Ob tej priliki je bila izročena g. Jakobu Zdravcu, industrije v Središču, za njegove velike zasluge na polju obrtniških organizacij, diploma o njegovem imenovanju za častnega predsednika Zveze obrtnih društev. Diploma je krasno ročno delo slikarskega mojstra g. Stojana Holobarja v Celju, lep okvir pa je izdelek mizarskega mojstra g. M. Vrenka v Celju. Med drugimi je bilo sklenjeno, da priredi Zveza 19. marca 1931. po vseh krajih, kjer obstajajo obrtna društva, obrtniški dan. Vsa društva se pozivajo, da v najkrajšem času izrečejo Zvezi obrtnih društev v Celju svoje tozadevne želje.

Josip Steinman, strokovni učitelj.

Nekoliko o obrtnih nadaljevalnih šolah in obrtnih zadrukah

Zadnje čase se posveča s strani države in drugih poklicnih faktorjev mnogo pozornosti izobrazbi obrtnega naraščanja in razvoju naše obrti, kar je gotovo hvalevredno. Izdeluje se poleg drugega tudi zakon, ki naj uredi in modernizira obrtne nadaljevalne šole in naše splošne obrtne zadruge se pečajo pravkar tudi z idejo, zgraditi obrtnemu naraščanju moderne učilnice. Tudi skušajo zadruge prispevati vsaka po svoji moči k napredku in razvoju svoje stroke, da bo kos modernim zahtevam. Prednjači zlasti ljubljanska zadruga brivcev in frizerjev. Ta si je nadela nalogo, dajati naraščanju vso potrebno izobrazbo iz vseh strok, ki jih rabi brivec in frizer pri svojem opravilu. Seveda mora vsak vajenec tudi pridno obiskovati predavanja. Zadruga nikogar ne pripusti k pomočniškemu izpitu, če ni dovršil te šole s povoljnim uspehom. Tudi krojaška in druge zadruge se drže strogo teh pogojev pri pomočniških preizkušnjah, dočim žal nekatere druge jako ugledne zadruge ne postopajo tako.

Prav radi tega, ker so vajenci do tistihi zadrug o takem postopku dobro poučeni, se za pouk ne zanimajo, izostajajo in se učitelju posmehujejo, ako jih svari, da k pomočniškemu izpitu ne bodo pripušteni. Naučiti bi se morali vsaj najpotrebnejše, kar rabi obrtnik pri izvrševanju svojega poklica. Tudi če učitelj naznani neopravičeno odsotnost takih vajencev, merodajni činitelji ne izvajajo strogih konsekvenc. Take zamude bi se morale obravnavati z vso strogostjo in ne opravičiti z vsestranskimi izgovori. Potem seveda ostane vse pri starem ter se ponavlja isto leto za letom.

Pri takem postopanju pač ni mogoče doseči pri izobrazbi teh vajencev zaželjenega uspeha. Niti kritiziranje in moledovanje ne bodo ublažilo teh razmer, ako ne bodo krajevna obrtna oblastva in zadruge same začele postopati s temi vajenci popolnoma po zakonu in pomagati učiteljstvu pri njegovem že itak težavnem delu.

Naj ne bodo te vrstice glas vpijočega v puščavi, temveč naj odjeknejo posebno pri onih, ki imajo skrbeti za dobro vzgojo in pouk obrtnega naraščanja. V dravski banovini je obrtno-nadaljevalno šolstvo že precej dobro razvito. Vsa obrtno-nadaljevalna šola pa naj bi bila po možnosti razdeljena po strokah. Učili naj bi učitelji s strokovnimi izpiti in ne, kakor se pogosto dogaja, da učitelj s strokovnim izpitom ne pride niti v poštev, nastavlja pa se nekvalificirane učne moči. Nekaterim je le premalo za procvit obrtnega naraščanja in za resen pouk. Spominjamo se visokega gospoda, ki je bil vedno za obrtniški stan in je 11. marca 1924 ob krsti pokojnega Ivana Šubica izrekel med drugim: »Sedaj ostane obrtno šolstvo sirota! Ali bo to resnica? Vendar naj bi se našel vsaj eden strokovnjak za napredek obrtništva in obrtniškega naraščanja.«

Ste že poravnali naročnino?

Dipl. tehn. Tone Poljšak.

Obrtnik in elektrika

Nadaljevanje

Poleg razsvetljave je najvažnejša uporaba električne energije za pogon. Električno energijo pretvarjamo v mehanično potom elektromotorjev, ki jo neposredno ali potom jermenov odnosno zobatih koles odvajamo na delavne stroje.

Ker so elektromotorji zelo različni ne le po velikosti, temveč tudi po njih karakteristikah in vrstah uporabe ter tudi različni za razne vrste toka, jih hočem nekoliko opisati.

Vsak motor sestoji iz dveh glavnih delov: statorja in rotorja. Stator je oni del motorja, ki stoji (miruje), rotor ali kotva pa imenujemo vrteči se del. Stator obstoji iz okrova, magnetnega sistema in običajno dveh stranskih okrovnih z ležišči, dočim so glavne sestavine rotorja os, železno jedro kotve, navoj kotve in kolektor, imenovan včasih tudi komutator ali drsalni obroči. Opremo motorja izpolnjujejo ščetke in držaji za ščetke, pribojna plošča, kjer se priključijo dovodne žice, jermenica ter še eventuelni drugi specialni deli.

Motorji za istosmerni tok imajo pri jakostih, ki pridejo v poštev v obrtnih obratih, običajno po dva, štiri ali šest magnetov in kotvo s kolektorjem ter se delijo v glavnostične, stranskostične in kompundirane. Ta imena značijo, kako so magnetni ovoji spojeni z ozirom na kotvo in sicer so pri glavnostičnem stroju spojeni tako, da teče isti tok skozi kotvo in magnet, torej se reče, da so spojeni v serijskem ali glavnem stiku s kotvo. Pri stranskostičnem stroju magnetizacijski tok sploh ne teče skozi kotvo ter so magneti priključeni na celo napetost, pri kompundiranem stroju sta pa oba načina združena in imajo radi tega magneti po dva navoja — glavnostičnega in stranskostičnega.

Lastnost glavnostičnega, ali kakor se tudi imenuje, serijskega motorja je ta, da ima zelo velik zagnoski moment, to se pravi, da moramo s tem motorjem spraviti v tek stroje ali naprave z veliko začetno obtežbo. Poleg tega ima pa glavnostični motor tudi to lastnost, da njega obrati z večjo obtežbo padajo in z manjšo rastejo ter je celo mogoče, da nam tak motor, če ga spustimo brez obtežbe, pride v tako visoke obrate, da nam ga centrifugalna sila razžene. Radi teh dveh lastnosti se te vrste motorji uporabljajo predvsem za električna vozila (tramvaje, električne železnice) in pa v gotovih industrijah, kjer se pri več ali manj stalni obtežbi rabi velik zagnoski moment. Na gotov način grajen serijski motor je uporaben tako za istosmerni kot za izmenični tok ter se radi tega gradi večina manjših motorjev za razne električne aparate kot so manjši ventilatorji, sesalci za prah, aparati za sušenje las i. t. d. po tem principu.

Stranskostičen motor se pri vsaki obtežbi skoro enako hitro vrti ter se radi tega uporablja tam, kjer se ista večkrat menja. Ima pa ta stroj tudi to lastnost, da se more pri njem število obratov s posebnim regulatorjem regulirati na poljubno višino brez ozira na obtežbo. Obrati se regulirajo s tem, da se regulator vključi v magnetni tokokrog tako, da zamoremo z njim magnetizacijski tok poljubno zmanjšati. Z zmanjšanjem magnetičnega toka postanejo magneti slabše in motor se hitreje vrti. Radi te lastnosti moremo obrate regulirati le nad normalnim številom, ne pa na vzdol. Če pa hočemo obrate reducirati pri gotovem motorju pod njegovo normalno, moramo uporabiti predupor, ki nam odvzame gotov del energije; pač pa ta način ni ekonomičen, ker moramo tok, ki smo ga uničili v preduporu, tudi plačati, a poleg tega pa število

obratov ni stalno ter raste z manjšo in pade z večjo obtežbo. Radi imenovanih lastnosti se bo pri istosmernem toku v obrtniških pogojih uporabljalo v glavnem stranskostične stroje.

Lastnosti obeh vrst motorjev so združene v kompundiranem motorju ter se bodo ti uporabljali pri pogonih s težkimi zagnoskimi razmerami in nestalno obtežbo z večkratnimi preobtežbami kot za pogon usnjarskih, mizarskih, opekarniških strojev, drobilcev za ka-menje, raznih strojev za mešanje ali gnetenje gotovih tvarin i. t. d.

Iz organizacij.

Obrtno društvo za srez Dravograd ima v nedeljo, dne 18. januarja 1931 ob 15. uri 30 minut svoj redni občni zbor v hotelu »Korotan« v Dravogradu s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora s pozdravnim nagovorom predsednika.
 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
 3. Pregled računov.
 4. Sklepanje o obrtniški proslavi na dan obrtniškega praznika 19. marca 1931.
 5. Davčne pridobinske napovedi.
 6. Ustanovitev skupne obrtne zadruge za srez Dravograd s strokovnimi odseki.
 7. Pritožba zoper pisca v Obrtnem Vestniku št. 49 pod naslovom, o obrtniških razmerah v Dravogradu.
 8. Slučajnosti.
- Ker ima sklicani občni zbor jako važen pomen, posebno je važna 5. in 6. točka dnevnega reda, se prosi, da se ga gotovo udeležijo vsi člani.

Razno.

Vajensko predavanje na Bledu. Dne 21. decembra se je vršilo v Ljudskem domu na Bledu vajensko predavanje, ki ga je priredila Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani s sodelovanjem Kolektivne obrtne zadruge na Bledu oziroma njenega agilnega načelnika g. Matevža Jana. Predaval je gospod Leopold Puhar, uradnik Higijenskega zavoda v Ljubljani, o temi »Alkoholizem in srčna kultura«. Obisk je bil jako dober in so poslušalci sledili izvajanjem z izredno pozornostjo ter opetovano izražali svoje zadovoljstvo.

Dobave.

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. januarja 1931 ponudbe glede dobave 1500 kg pisanih cunj. — (Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih). — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 8. januarja 1931 ponudbe glede dobave okovja za vrata in okna, rudarskega orodja, železa ter glede dobave 1000 gum za karbidne svetiljke. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 8. januarja 1931 ponudbe glede dobave 30 komadov fascikljev za akte, 2000 komadov azbestnega cementnega škrljeveca in 500 komadov tesanih hrastovih pragov. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 12. januarja 1931 ponudbe glede dobave raznih svetilnic. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled). — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 8. januarja 1931 ponudbe glede dobave jeklenih palic, 2000 m jeklenih vrvi, 10 komadov koles za sesalje, 150 komadov železne pločevine za konstrukcije, raznega orodnega jekla ter glede dobave 1 ventila. —

Splošno ključavničarstvo

Josip Rebek

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9

Telefon 31-92

izvršuje vsa stavbena in konstrukcijska dela po priznani solidni in strokovni izvedbi

Cene zmerne

MEDIĆ-ZANKL

tvornice olja, firneža, lakov in barv (boja)

d z o. z.

CENTRALA V LJUBLJANI / LASTNIK FRANJO MEDIĆ
TOVARNE: LJUBLJANA — MEDVODE — DOMŽALE
PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA: MARIBOR / NOVISAD

Lastni domači proizvodi: laneno olje, firnež, vse vrste lakov in emajlno lakastih barv, oljnatih barv, kemijsko čistih, olupanih in navadnih prstenih barv vseh vrst in nijane, steklarski kit, čopiče znamke „Meraki“ in sploh vse v barvarstvo stroko spadajoče blago za obrtnike, trgovino, industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo po solidnih cenah in točni postrežbi

Srečno in veselo Novo leto 1931

žele vsem
znancem in prijateljem:

Viljem Bizjak

parna pekarna

Ljubljana, Gosposvetska c. 7

Josip Mežnarčič

pekarna

Ljubljana, Tržaška cesta 4

Ivan Piskar

pekarna

Ljubljana, Dunajska cesta 5.

Josip Magušar

pekarna

Ljubljana, Trnovo

Karol Vidmar

parna pekarna

Ljubljana, Rimska cesta 6

Avzug Pavle

tapetnik

Ljubljana, Vegova ulica 10

Matija Šifrer

knjigovez

Ljubljana, Vegova ulica 6

Albin Vrhovec

gostilna in mesarija

Ljubljana, Borštnikov trg 3

Franc Ambrož

slikar in pleskar

Ljubljana, Rimska cesta

Ivan Košak

slikar in pleskar

Ljubljana

Valentin Jager

mesar, prekajevalec in gostilna

Št. Vid nad Ljubljano

Andrej Kregar

mizarstvo

Št. Vid nad Ljubljano

Valentin Mrak

restavracija

Ljubljana, Rimska cesta 4

Elizabeta Lovšin

gostilna

Ljubljana, Gradišče št. 13

Jakob Kavčič

parna pekarna

Ljubljana, Gradišče št. 5

Blaž Zupanc brivski mojster Laško

Načelstvo zadruga krojačev in krojačic

za sodni okraj

Ribnica in Velike Lašče

Zadruga krojačev za srez Radovljica na Jesenicah in krojačic

Obrtno društvo na Jesenicah

Kolektivna obrtna zadruga za sodni okraj Kranjska gora na Jesenicah

Milko Krapež urarski mojster Ljubljana, Turčičev trg 3

Franc Hočevar

gostilna pri Matijatu
v Velikih Laščah

M. Pirkovič

trgovina z manufakturnim
blagom
Velike Lašče

Ivan Maček

gostilničar
Ljubljana, Krojaška ulica 8

Josip Pogačnik

fotograf
Ljubljana, Mestni trg 17

Fran Sevcik

puškar in trgovec z orožjem
Ljubljana, Židovska ul. 8

Alojzij Keber

trgovina z barvami
Ljubljana, Marijin trg 8

Ivan Molč

knjigovez
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 13

Stanko Japelj

zlatar,
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 7

Josip Rebek

ključavničarski mojster
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 9

Jakob Virjent

zadružni načelnik
Vransko

Ferdo Kompan

zidarski mojster
Šoštanj

Ivan Zapušek

mlin in žaga
Šoštanj

Baltazar Kodrun

krojaštvo
Družmirje, okol. Šoštanj

Anton Perovec

strojno mizarstvo
Družmirje, okol. Šoštanj

Ivan Novak

soboslikarstvo in pleskarstvo
Šoštanj

Matevž Hafner

mesar in prekajevalec
Škofja Loka

Franc Brulc

gostilničar
Kranj

Jernej Golčer

sodarstvo
Celje

Ivan Gogala

krojaški mojster
Jesenice

Pepca Klinar

šivilja
Jesenice - Sava

Franja Šop

šivilja
Jesenice

Mario Segolin

soboslikar in pleskar
Jesenice

Franc Boštar

brivski mojster
Jesenice

Ivan Rakovec

brivski mojster
Jesenice - Sava

Franc Presterl

pekarna in gostilna
Jesenice

Ciril Bajželj

mesarski mojster
Jesenice

Ignac Horvat

mesarski mojster
Jesenice

„Centra“

trgovina gramofonov, šivalnih
strojev, koles itd.
Jesenice

Anton Legat

tovarniška restavracija
Jesenice - Sava

Anton Petač

pekovski mojster
Jesenice

Pavla Arnež

sliščičarna
Jesenice - Sava

Alojzij Lombar

modni salon
Ljubljana VII, Celovška c. 53

A. Ražem

gostilna
Ljubljana, Žabjak 3

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje

Kreditni zavod za trgovino in industrijo Ljubljana

Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA — Telefon številka 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrsnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe depozita itd.

Tuječ Evgen

Ljubljana, Smoletova ulica št. 3

se priporoča za prodajo elektrotehničnega materiala, žarnic, motorjev, železnih ognja in v. o. m. varnih bagajev itd.

Telefon 26-89

Telefon 26-89

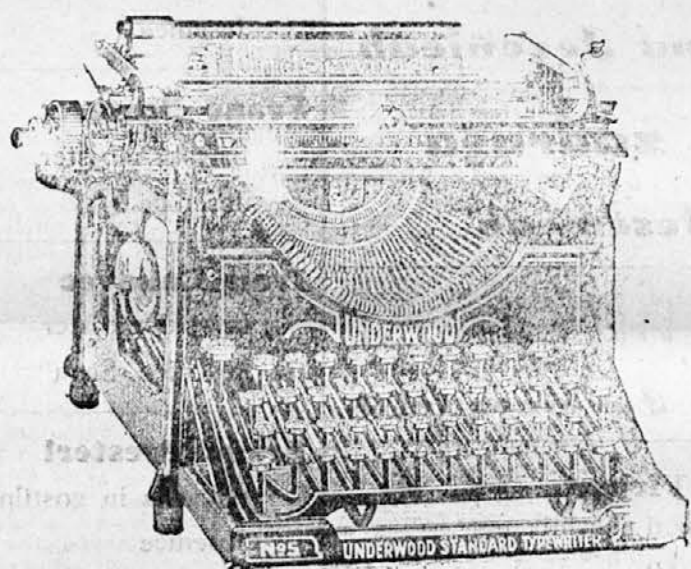
Tone Poljšak

Radio in elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Aleksandrova c. 5

se priporoča za nabavo radio-aparatov in instalacije elektrotehničnih naprav

UNDERWOOD

PISALNI STROJI

preko 4.000.000 v rabi
zato

najboljši in
najcenejši!

Ludv. Baraga

Ljubljana

Šelenburgova ulica 6

Telefon 29-80

Ljubljana, dne 10. oktobra 1930.

Tvrdki

**Werner & Pfleiderer
A. - S.**

Dunaj XVI.

Vašo »Viennaro« parno peč imam v obratu že eno leto in Vam moram sporočiti, da ta od poskusne peke dalje peče brezhibno in lepo.

S pecivom sem zelo zadovoljen in moje stranke tudi. Ne glede na to, da dela peč bolj higijenično, je tudi bolj izdatna in rabi manj kuriva.

Delo pri peči je jako enostavno in komodno, tako da peči ne bi mogel več pogrešati.

Bodite uverjeni, da morem o Vaši peči na morebitna vprašanja dati samo najboljše izpričevalo.

Tudi Vaš »Calumna« mesilni stroj na vrtilno ročico deluje prav dobro in v moje popolno zadovoljstvo.

Z najlepšimi pozdravi ostajam Vaš

Karl Vidmar

parna pekarna, Ljubljana

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam